

**EXPANSIUNEA STĂRII DE CONȘTIINȚĂ, CAPACITATE
FUNDAMENTALĂ A CADRULUI DIDACTIC
UNIVERSITAR – *SERVANT LEADER***

Nadejda BUTNARI, Nina BÎRNAZ

În ultimele decenii, s-au amplificat cercetările cu referire la inteligență. Astfel, s-a constatat că inteligența nu este doar o capacitate cognitivă, care poate fi măsurată cu testul IQ. R. Emmons evidențiază că spiritualitatea este o formă de inteligență [1], iar D.B. King și T.L. Decicco propun un model al inteligenței spirituale, cu patru dimensiuni [2]:

- gândirea critică existențială;
- producerea de sens personal;
- conștiința transcendențială;
- expansiunea stării de conștiință.

Expansiunea stării de conștiință, a patra dimensiune a inteligenței spirituale, implică capacitatea de a transcende starea de veghe și de a intra în stări profund spirituale.

R. Solso și colaboratorii săi oferă următoarea definiție conceptului de conștiință: „Conștientizare a unor aspecte externe și interne, cum ar fi anumite evenimente, amintiri, gânduri, sentimente și senzații corporale” [3, p. 141].

Pornind de la ideea dualistă: „în univers există două realități esențiale distincte, sau două tipuri de substanță: una este materială și respectă legile fizicii cunoscute; cealaltă este conștiința și se află în afara fizicii” [apud 9], opinăm că conștientizarea reprezintă un proces mintal și spiritual prin care cel la care este activată facultatea de a fi conștient, înțelege interesele, valorile, expectanțele, problemele personale și ale altor oameni. De aici, rezidă *holismul* ca și caracteristică esențială a **cadrelui didactic universitar – servant leader**.

În acest context, prezentăm viziunea noastră referitoare la cadrele didactice universitare (Tab. 1).

Tabelul 1

Abordarea dualistă a expansiunii stării de conștiință
la cadrele didactice universitare

Particularitățile abordării dualiste	Dimensiuni valorice ale spiritualității în contextul abordării dualiste	Abilități profesionale ale cadrului didactic universitar de organizare a demersului educațional în contextul SQ
Principiul analogiei	Holism	Formarea capacității de a vedea conexiunile dintre diverse lucruri și fenomene (materiale, nonmateriale)

Conform lui C.T. Tart, o *stare de conștiință* poate fi definită ca „o configurație sau un sistem format din subsisteme/ structuri psihologice” [5]. După părerea lui, starea de conștiință prezintă trei nivele:

- *Nivelul elementar*, numit starea de veghe.
- *Nivelul operațional-logic*, care se referă la recunoaștere și adaptare.
- *Nivelul moral sau axiologic*, care presupune modelarea în funcție de valori.

Astfel, din punct de vedere psihologic, conștiința transcendentală și expansiunea stării de conștiință sunt două dimensiuni diferite ale inteligenței spirituale. Potrivit lui F. Vancea, „Conștiința transcendentală are loc în timpul stării de veghe, iar expansiunea stării de conștiință presupune capacitatea de a transcende starea de veghe și de a intra în stări profund spirituale” [7].

D. Vaitl și colaboratorii săi descriu „abilitatea de a menține concentrarea” [6, p. 107], „abilitatea de abținere de la gândurile direcționate” [6, p. 108], atunci când se referă la expansiunea stării de conștiință.

Modelul inteligenței spirituale propus de R.A. Emmons reflectă, de asemenea, expansiunea stării de conștiință, pe care el o descrie ca fiind capacitatea de „a se angaja în forme de conștiință înalte” [1, p. 10].

În lucrarea *Conștiința multidimensională. O perspectivă psihosinergetică*, psihologii și cercetătorii români, I. Mânzat și O. Brazdău, identifică în planul personalității o funcție de autoorganizare și autogenerare care tinde spre *homo sinergicus* [apud 4, p.247]. Această perspectivă explică natura personalității umane, care nu este doar sistem biopsihosocial, ci se constituie funcțional ca sistem sinergic.

Autorii opinează astfel că personalitatea umană este dotată în plan funcțional, cu o capacitate de autoorganizare prin conștiința de sine, care reprezintă „dinamizatorul și sinergizorul tuturor părților, adică al proceselor, funcțiilor și trăsăturilor psihice”; personalitatea dobândește capacitatea de autogenerare prin esența sa sinergică de integrare a elementelor într-un sistem, iar locul sinelui în acest sistem al personalității umane este acela de „centru sinergic al tuturor nivelurilor conștiinței și constructor al personalității”.

K. Ulrich propune o metodă de dezvoltare a personalității, numită „Mind Walking”, bazată pe explorarea problemelor într-un context transpersonal. Autorul consideră că omul este atât „activitate a creierului”, concretizată în gândire și percepție, dar mai ales ființă spirituală, funcționând ca un „sistem deschis”, datorită energiei mintale de natură transcendențială pe care o posedă ca ființă spirituală [8].

În acest context, teoriile cuantice fundamentează concepția că există o „analogie strânsă între procesele cuantice și propriile noastre experiențe interne și procese cognitive”. M. Green, de la City University of New York, afirmă că activitatea de la nivelul canalelor ionice neuronale ar fi inițiată de fenomenul de „tunelare cuantică”. Acesta este un argument puternic pentru concluzia conform căreia oscilațiile coerente din straturile corticale externe sunt necesare existenței conștiinței [apud 9].

În această ordine de idei, stabilim o caracteristică esențială a **cadrelui didactic universitar** – *servant leader*, și anume, *cogniția reflexivă*.

În acest context, prezentăm viziunea noastră referitoare la cadrele didactice universitare (Tabelul 2).

Tabelul 2

Abordarea cuantică a expansiunii stării de conștiință
la cadrele didactice universitare

Particularitățile abordării cuantice	Dimensiuni valorice ale spiritualității în contextul abordării cuantice	Abilități profesionale ale cadrului didactic universitar de organizare a demersului educațional în contextul SQ
Experiență	Cogniție reflexivă	Formarea capacității de reflecție și internalizare a experiențelor semnificative de viață.

Cogniția reflexivă relevă *principiul interiorizării experiențelor*, care presupune achiziționarea propriilor experiențe și a altora determinând astfel un mod de gândire contextual.

Esența acestor principii și teorii conturează profilul *cadrului didactic universitar servant leader sau lider în serviciul celorlalți*, care reunește serviciul și semnificația. Noțiunea a fost expusă pentru prima dată de Robert K. Greenleaf, fondatorul concepției moderne de liderism în serviciul celorlalți, în anii '80, cu sensul de lider care are simțul valorilor profunde, pe care le servește cu conștiinciozitate prin modul de punere în aplicare a funcției sale, precum: excelența, exploatarea la maximum a potențialului individual, realizările, calitatea serviciilor și angajamentul față de oameni [*apud* 8].

Servant-leadership-ul este o competență care derivă din inteligența spirituală, dezvoltarea căreia, conchidem, constituie un imperativ al timpului actual, mai ales în spațiul de formare profesională pedagogică.

Referințe:

1. EMMONS, R.A. Is spirituality an intelligence? Motivation, cognition and the psychology of the ultimate concern. In: *International Journal for the Psychology of Religion*, 2000, 10(1), 3-26,
2. KING, D.B., DECICCO, T.L. A Viable Model and Self-Report Measure of Spiritual Intelligence. In: *International journal of transpersonal studies*, 2009, 28(1), pp. 68-85.

3. SOLSO, R., MACLIN, M.K, MACLIN, O. *Cognitive Psychology*. Boston: Library of Congress Cataloging in Publication Data, 2005.
4. STOENESCU, C. Conștiința – oglindă, conștiința transcendențială și personalismul energetic. In: *ANNALS of the University of Bucharest Philosophy Series*, 2010. Vol. LIX, no.1.
5. TART, C.T. *States of consciousness*. New York, NY: E.P. Dutton, 1975.
6. VAITL, D., GRUZELIER, J., JAMIESON, G.A. ș.a. Psychobiology of altered states of consciousness. In: *Psychological Bulletin*, 2005, 131, 98-127.
7. VANCEA, F. *The relationship between religiosity and spirituality. Discourse as a form of multiculturalism in literature and communication section: Psychology and education sciences Arhipelag XXI Press, Târgu Mureș*, 2015.
8. VILLAGONZALO, R.R. Intelligence quotient, emotional quotient, spiritual quotient, and adversity quotient® and the academic performance of students. *A Thesis Presented to the Faculty of the Psychology Department St. Alexius College City of Koronadal*, 2016. [Accesat 20.05.2019] Disponibil http://www.peaklearning.com/documents/PEAK-GRI_Villagonzalo.pdf.
9. ZOHAR, D., MARSHALL, I. *SQ: Connecting with our spiritual intelligence*. New York, NY: Bloomsbury, 2000.